

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ

1923-рэ ильесим
Гъэтхапэм
къышегъэжъацу къыдэкъы

№ 190 (21444)

2017-рэ ильес

ШЭМБЭТ
ЧЬЭПЫОГЪУМ и 21-рэ

къыхэтутыгъэхэр ыкы
нэмикі къэбархэр
тисайт ижъүбөтэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Яофтшэнкэ щытхъур къалэжъыгъ

Адыгэ Республикэм и Лышъинхэу Къумпыл Мурат республикэ тын лъапшэхэмр щытхъунчхэмр зыфагъашъошагъэхэм ар къэзыушыхъатырэ бгъэхалъхъэхэмрэ тхыльхэмрэ тигъуасэ аритыжъыгъэх.

Адыгэ имэкономикэ хэхьюныгъэхэр ышынхэм зиахьыншу хэзыльхъагъэхэм яофтшагъэхэр осешу фишыгъ, мыщ фэдэ цыфхэр республикэм зэрилхэм урыгушхонеу зэрэштийн къыхигъэштыгъ.

— Шуулофтшагъэхэм Адыгэ имкэ мэхъанашхо я!, сыда пломэ республикэм тапэкэх хэхъонигъэхэр ышынхэм ар фэлориш. Лъэнькъо зэфэшхъаф-

хэм яоф ашышошх, ау шууисэнхьат шуузэрэфшынкъэм, пшъэрьльеу зыфажкугъеуцхыхъэрэз зэрээшошухъирэм пстэуми шуузэрепхы. Щытху хэлъеу яофтшэнир зэрэбгэцэклэн пльэкынчтимкэ къэзэрэугъоигъэ нэбгырэ пэпчь щысэ къеъэлъагъо, яофтшакэламалышлоу шуулэклэльмикэ къыткэххуухъэрэ лэлужхэм шуудадэгушаа. Непэрэ зе-

хэмкээ зэкэми сышуфгушо, псаунгыэ пытэ шууиэу, гъэхъагъэхэр шуушынхээз ылекэ шуульыкотэнэу шууфэсэло, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

АР-м и Лышъинхэ иунашьокэ республикэм итын анахь лъапшэу медалзу «Адыгэим и Щытхуузе» зыфилорэр афагъашошагъ пенсием щыиэ Надежда Серенкэм, къэлэцыкы спорту еджапшэу А. Джамырзэм ўцэ зыхьырэм ишаа игуадзэу Хятэгъу Адам, республикэ естественнэхъисал еджапшэу Мамый Даутэ. Адыгэим инароднэ арист хуугъэ Къэралыгъо ансамблэу

«Испъамыем» иорэдьоу Агъиржээнкэ Саниет, щытхууцэу «Адыгэ Республикэм изаслужен юрист» зыфилорэр къалэжъыгъ УФ-м и Следственний комитет исследований Гъэлорышланшэу Адыгэим щыиэ илаа юстициемкэ генерал-майору Александра Глушченкэмэ мы гъэлорышланшэм исследователь-криминалист шхъяланшэу, подполковнику Евгению Сорокиному. Пенсионеру Милине Арамбайрэ проектнэ институтэ «Адыгэя гражданско-проект» зыфилорэм иофтшагъэу Зинаида Максимовамэ щытхууцэу «АР-м пээолъэшынмикэ изаслужен юфыш!» зыфилорэр афагъашошагъ.

(Икэух я 2-рэ н. ит.)

КУШХЬЭФЭЧЬЭ СПОРТЫР

Джэрзыр къыдахыгъ

Европэм күшхъэфэчье спортымкэ изэнэкъокъу Германием икъалэу Берлин шэкъо. Урысыем ихэшыпыкыгъэ командэ хэхтэу Александр Евтушенкэм, Стлашьу Мамыр, Александр Курбатовым, Сергей Шиловым трекым яшнэрэ чыпшэр къыщахыгъ.

Километри 4-рэ командэм хэхтэу къызакум, таикини 3-рэ нэгъэуплэгъу 58-рэ фэдиз тырагъэкодагь. Германием ихэшыпыкыгъэ командэ къызэршанагъэр нэгъэуплэгъу 2 хүрэл.

Тигуалэу къыхэтэгъэши Адыгэ Республикэм шапулагъэхэу Александр Евтушенкэмэ Стлашьу Мамырэ Уры-

сыем ихэшыпыкыгъэ команда зэрэхэтхэр.

Европэм изэнэкъокъу Германием щыльягъэкъуатэ. Ти-республикэ күшхъэфэчье спортымкэ иеджапшэу Анатолий Лепюк къызэртиуагъэу, Стлашьу Мамыр ўкы Александр Евтушенкэр куп зэфэшхъафхэм ахэтэу шхъэзэкъо зэлжигъу хэм ахэлжье эштих.

Адыгэим илъыкъохэм ямадальхэм ахагъэхъонеу, нахыбэрэ тагэгушонеу афэтэо.

САХЬИДЭКЬО Нурбай.

Сурэтхэм арьтхэр: Александр Евтушенкэр, Стлашьу Мамыр; Урысыем ихэшыпыкыгъэ командэ тиспортысменхэр хэхтэу Европэм изэнэкъокъу хэлажьэх.

ЗЕКЮНЫР

Я 16-у зэхащэ

Тихэгъэгү спортымен цэрылоу исхэм ашыщхэр Адыгэим къышызэрэу гъоштых. Ахэр спортивинэ зекюннымкэ турнируу «Скалолаз» зыфилорэм хэлжье эштих.

Адыгэ Республикэм спортивинэ зекюннымкэ и Ассоциацие

ипащэу Хятэгъу Алый къызэршиагъэмкэ, аш фэдэ зэнэкъо-

ку ти-республикэ зыщизэхашэрээр ильес 16 хүгъэ. Гъэ къэстурниром Темир Кавказым, Краснодар ўкы Ставрополь краихэм, Ростов хэкум, Москва, Камчатка, нэмикі чыпшэхэм яспортсменхэр къеугъоих.

Мыгъэрэр шэкъогъум и 3-м нэс рагъэкокы, аш хэлэжье эштихэр нэбгырэ 2000-м ехүүхэу къалытагь. Ильес 16 зыныбжь хуугъэхэр ўкы ахэм

анахыгъхэр зэнэкъокъум хэлжье энхэ фитых, ахэм къуухьэм дэпшынхэмкэ амалэу ялэхэр къагъэльэгъошт.

А. Хятэгъом къеуатэ:
— Турниром хэлажьэхэрэ зыкызэрэгъэльэгъоштим нэмикэу, маршрутыкэхэр къыхахынм ўкы ахэр зэпачыхэу зызэрэгъэсэштим пыльштих. 2000-рэ ильесим къынгэжъягъау аш фэдэ турнир-

хэр ти-республикэ Ѣзызэхэтэшэх. Спортыменыбэм ахэр агуурхых ўкы шу альэгъу гъоу. Ильес къэс чыпшээзфэшхъафхэм къарыкырэ лыкъохэм ялчагъэ къыхэхъо.

Турнирэр автомобиль гъоу «Дахьо — Лэгъо-Накъ» зыфилорэм тет спортивинэ комплексу «Нежный» зыцээм Ѣыкъошт.

ШЬАУКЬО Аслынгугащ.

Ялофшэнкэ щитхур къалэжыгъ

(Иклэух.)

Адыгейим мэку-мэцьимкэ изаслужене юфышэ хуугъэ шынчыгъемкэ

гъунепкэ гъэнэфагъэ зине обществэ «Краснодарарагоальянс» зыфиорэм имеханизатору Сергея Сульженкэ. Федеральнэ казначействэм и Гэ-

юрышланпэу Адыгейим щынэ иотделэу N 5-м илашэу Татьяна Хоровьевам щитхууцэу «Адыгейим изаслужене экономист» зыфиорэр къылэ-

жыгъ. Щитхууцэу «АР-м народнэ гъесэнгъемкэ изаслужене юфышэ зыфиорэр фагъашьошагъ Красногвардейскэ районым ит гурыт еджа-

пэу N 5-м илашэу Тхъаркъохъо Сэфэр. Адыгэ Республикаем культурэмкэ изаслужене юфышэ хуугъэх поселкэу Инем дэт культурэ-спорт гучэм адыгэ къашъомкэ иансамблэ «Пламя» зыфиорэм ихудожествене пашэу Жъажый Светланэ, культурэм и Унэу «Гигантэм» орэд къэнонымкэ икружок илашэу Владимир Хурсу, искусствэхэмкэ Адыгэ респубикэ коллежэу Тхъабысымэ Умарэ ыцэ зыхырэм икэлэгъаджэу Марина Раскопец. Щитхууцэу «Адыгэ Республикаем изаслужене тренер» зыфиорэр фагъашьошагъ дзюдомкэ спорт еджа-пэу Кобл Якубэ ыцэ зыхырэм итренерэу Беданыкъо Рэмэнэн.

Мэфэкш юфышэ тетэу клюгъ юфтихъабзэм хэлэжьагъэхэу, тын ляпэхэмкэ къыхагъэшгэхэм ашыщхэр зэхахъэм къыщигүшшиагъэх. Ялофшагъэ осешу фэзышыгъэ АР-м и Лышхъэхээ рэзэнгъэ гушигэхэр пальхыгъэх, тапэки амалэу, куачиагъ ялэр раҳылээ Адыгейим зэрэфэлжэхэшхэр къаулагъ.

Республикэм илашэ барьхалхъэхэмрэ тхылхъэмрэ зарытжхэх ынж къээрэуго-игъэхэм джыри зэ закынифигэзагъ, ялофшэн гъяжьагъэхэр щашыхээ ыпэки лыкытэнхэу афэлъэуагъ.

ТХЪАРКЬОХЬО

Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тирихыгъ.

Унэгъо пытэр къэралыгъом ылъапс

АР-м и Обществене палатэ илленарнэ зэхэсигъо мы мафэхэм Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щыкыуагъ.

Унагъор къэралыгъом ылъапсэу зэрэштым, унэгъо пытэрхэм Урысыер зэрэгтэйтэрэм, унэгъо ныбжыкъэхэм гумэкыгъо апэкэ къыкхэрэм зэхэсигъор афэгъэхыгъагъ. Аш ежь палатэм хэтхэм анэмкэу министерствэхэм, къулукъу зэфэшхъафхэм, республикэм иобществене организациехэм ялъыкъохэр хэлэжьагъэх ыкчи юшыгъуагъыгъ. Непэрэ студэнтхэу унагъо зышшэхэр ыкчи ильэсэйбэрэ зэгурлохэу, зэдэлжүхэу унэгъо дахэ зышшагъэхэр мыш рагъэблэгъагъэх.

Зэхэсигъор къызээлихыгъ ыкчи гушигъэхээ къышишыгъ Обществене палатэм и Тхъаматэу Устэ Руслъан.

Непэ унагъом дэгъоу къыщэльягъо мы ауҗырэ уахтэм хэгъэгум юфышэ социалнэ, экономикэ зэхъокынгъэхэр, — къыуагъ аш. — Урысые къэхэхкынгъынэу 2010-рэ ильэсийн хэгъэгум юфышэгъэмкэ, Адыгэ Республикаем унэгъо 125396-рэ щэлэсү.

Мы ильэсийн иллээр мэзихкэ зэфэхысийжэу ашыгъэхэмкэ, республикэм 2016-рэ ильэсийн къыщхъугъэм нахь сабий 409-кэ нахь макл мы ильэсийн къэхъугъэр.

Зэхэкыгъэр унагъохэр нахьбэ зэрэхъурем Обществене палатэм итхаматэ ыгъэгумэхкэ

къитетгүшшиагъ, шэгээн фаехэр къыхигъэшгэхэх. Ныбжыкъэхэм адэ шэнэгъэхэр зэраагъэхтэхэрэм фэдэу унагъо зэрэштэми фэгээсэгэхэнэ фаеу аш ылъытагъ.

Аш ынж къегүшшиагъ АР-м ЗАГС-мкэ и Гъэлорышланпэ илашэу Къошк Сайдэ. Унагъом имхъанэ, ар гъэлтигъэнимкэ къэралыгъом ышшэрэм, джыри ышшэн фаехэм ар къатегүшшиагъ. Непэ унагъор къынхыгъоу зыхэтхэр аш къыхигъэшгэхэх. Къэзэрэхэрэм зэхэкыгъхэрэм ялъыгъоу зэгъэшгэхэхэйн пае Адыгейим улзэлкүнхэу щашыгъэхэм аш ягуу къышыгъ.

Сайдэ къызэриуагъэмкэ, ильэс къэс республикэм унэгъо 2000 шатхы. Ау аш юшэу зэхэкыгъхэрэр зэрэ бэдэдэр ыгу хэккэу къыхигъэшгэх. Гүшүэл пае, мы ильэсийн пыкыгъэ мэзигбүм къэзэрэхэрхэхеунэу 1860-рэ республикэм юшыгъ (ар гъэрекло елтыгъэмэ 134-кэ нахьы). Ау аш юшшэу 1247-рэ зэхэкыгъэхэх. Ахэм янахьыбэ дэдэр ныбжыкъэхэр архы. Зэхэфир нэу ЗАГС-м ышшагъэхэм къызэриуагъэмкэ, ныбжыкъэхэр зыкызэхэкыгъхэрэм ушхъагъубэ ил. Ахэм ашыщ зыщыгъсунхэ зэрэмынээр, ешнонай, зыр зым фэмышыгъкээхэн, нытихэм ямыкъуунхэр, гу-

кэгъуныгъэ-шүлгэгъуныгъэ азифагу зэrimыльыжыр, емыгупшигъсэхэу къызэрэзэршагъэхэр, зэшхъэгъэхсэхэм ашыщу зыр сабий зэрэфемыр ыкчи нэмийкхэр.

Зэхэкыгъэ анах гухэхэр сабий зинэхэри зэрэзэхэкыгъхэрэр архы, — elo Къошким.

— Къэзэрэхэрэм азынхыкъоу нахьбэр (процент 66-р) зэрэзэхэкыгъхэрэр непэ льэпкыр зыгэгумэхкэ фэе юфыгъошкоу юшит. Джыри зэ къыхэзгэшгэхэймэ сшоигуу аш фэдэу унагъохэр бэу зэрэзэхэкыгъхэрэм къэралыгъор зеримыгъэйтэрэр.

Шыпкъ, хэтрэ цыфи инасыг унагъом епхыгъ. Ныбжыкъэхэм афэльхалохэ хүмэ, унэгъо дахэ, унэгъо пытэ зэдэшлэнэу, сабийбэ ялэнэу афало.

Непэ унагъо зышшэнэу езигъэжэхэе закъохэр арэп, ильэс зыбгүшшиагъ зэкыгъуугъэхэу зэхэкыгъхэрэм ялчагын бэ мэхье, — elo Сайдэ. — Etlanэ, зэгомытхагъэхэу зэдэпсэухэрэр maklэп. Аш фэдэу зэдышыгъэхэр адигэ намысир хэгъэхэри, нэмийкхэрэхэйн бэ мэхье, — elo Сайдэ. — Ахэм къызэриуагъэхэр ягуу афэгүшшиагъ, Обществене палатэм итхаматэу Устэ Руслъан гүшүэл заретым, янахь зэрэгэлжээгъэ Вячеслав къатегүшшиагъ. Унагъо пытэ зэрэмпсийнкээр, зэшхъэгъуусэхэр зэфэшыгъэхэнэ зэрэфаэр, узедэлжынэу, узэдэлжынэу зэрэштэйр къыуагъ, ашкэ юшсэхэр ныбжыкъэхэм къафихыгъ. Унагъом юшхурэ-щышшэрэ ныбжыкъэхэм рамхыэх, янэтэхэм къэбарыр афамыхъеу ехжэхэр тэйсэнхэш эзэдэгүшгээнхэу, ягуукохэр зэфагъэгъуунхэр къаруугъагъ.

Пышээ шыольтырымэ Адыгэ-имрэ ашыгсэурэ быслынэмхэм я Диндэлжэхъапэ илашэ игудээ Шыаукъо Асфар ипсалэе ашогъэшгээнхэу къызэриуагъ.

Зэхэсигъом къыщигүшшиагъ зэхэкыгъхэрэм изыхуухагъэхэнхэу Гуп-

чэу АР-м и Адвокат палатэ зэхищагъэм икоординаторэу Сэкурэ Жаннэ.

— Тэти Гупчэ пшээрльэу илэр зэхэкыгъынэу фежагъэхэм ялофхыкъумын нэмисызэ, зэдгэшшүхъынхэр, унагъор къызэтидэгъэнэжжынхэр архы, — къыуагъ аш.

Аш пыдзагъэу Сэкурэм къынхытагъ мы лъэнхыкъомкэ юфэу ашээрэм фэгъэхыгъэу. Ау непэ мы Гупчэм мэхъанэу илэр цыфимэ къызэрагурымэ юфэу Жаннэ къыхигъэшгэх. Унагъо зэрэшгэштэйм ныбжыкъэхэр фэгъэсэнхэе фаеу аш ылъытагъ.

Зэхэсигъом къырагъэблэгъагъ

ильэс 50-кэ узэккээбэжжынэу зэдэшлэнэу езигъажжэх, гъо шагто къэзэгъуугъэхэу Данниленкэ Вячеславра Алевтинэрэ. Ахэм къызэриуагъэхэр ягуу афэгүшшиагъ, Обществене палатэм итхаматэу Устэ Руслъан гүшүэл заретым, янахь зэрэгэлжээгъэ Вячеслав къатегүшшиагъ. Унагъо пытэ зэрэмпсийнкээр, зэшхъэгъуусэхэр зэфэшыгъэхэнэ зэрэфаэр, узедэлжынэу, узэдэлжынэу зэрэштэйр къыуагъ, ашкэ юшсэхэр ныбжыкъэхэм къафихыгъ. Унагъом юшхурэ-щышшэрэ ныбжыкъэхэм рамхыэх, янэтэхэм къэбарыр афамыхъеу ехжэхэр тэйсэнхэш эзэдэгүшгээнхэу, ягуукохэр зэфагъэгъуунхэр къаруугъагъ.

— Непэ түнэу гъэзагъэу Къохапэ шызэрэлпээр, аш уас зэрэфэтшырээр, юшсэ зэрэштэхырээр тэрээп, — къыуагъ аш. — Тэр-тэрэу къодыпэ шызэрэхэр къызэтидэгъэуцон фае.

АР-м лъэпкъ юфхэмкэ, іэ-кыыб къэралхэм ашыгсэурэ тильэпкъэгъухэм адырээ зэпхынныгъэхэмкэ ыкчи къэбар жуу гъэм иамалхэмкэ и Комитет иофишээу Нэхэе Сайдэ, Обществене палатэм хэтэу Джарыимэ Рэштэдэ ыкчи нэмийкхэм унагъом епхыгъэ гумэкыгъохэр къырагъотыкъыгъ, юфыгъор зэшхъохыгъэ хуунымкэ шлэгъэн фаеу ехжэхэр альйтэхэрэм ягуу къашыгъ.

Зэхэсигъом зыщигүшшиагъ эхэм елтыгъэу шлэгъэн фае-хэм яхылпэгъэ унашво ашыгъ.

СИХЬУ Гоощнаагъу.

ТИМЭФЭКИХЭР

Гу зэйухыгъэм къихъагъэх

Улапэ щыкъогъэ мэфэкъым фэдэ сэ джынэс слъ-
гъугъэп. Тикъуаджэу Улапэ имэфэкъин — ильеси
150-рэ зэрэхъугъэм — хъэкъабэ къытфищэгъагъ.

Тиреспубликэ и Лышихъэу Къумпыл Мурат мэфэкъым къэ-
къуагъ, тигъегушуагъ. АР-м имэ-
фэкъ хъакъэу Мыекуапэ къэ-
къогъагъэхэри мыкъожыгъэхэу
яяусхэх, яхэкуж къэкъогъэ
купур тадэх къеблэгъэнэу
тинасып къыхыгъ.

Ятелефидение аягъуо хва-
къэхэу Къэрэшэе-Шэрджеэсүм
къыкъыгъэхэми тагъегушуагъ.
Краснодар краимкэ Тенгинскэ
станицэм илъикъохэм гуфэбэ-
ныгъэу къытфырэлэ клагъэт-
хъэу, зэкъошныгъэм ильесмыдж
тызэрэзэфишэжъырэ къагъэ-
лъагъуо къытфекъуагъэх.

Хъэкъэл ляпъеу тэркэх хъугъэ
адыгэ тхакъо Мэшбэшэ Иса-
хъакъ. Тызэригушохэу, тичы-
ла щыщхэу Адыгэ Республики-
кэм и Лышихъэу иупчэжъэгъуо
Тхакъуушиы Аслын, чылэм
ицыф гъэшшуагъэу Дзыбэ Ким-
мэ, Адыгэ Республикин къэ-
бэзныгъэмрэ эпидемиологи-
мэрэлэ и Гупчэ илашэу Аджыра
Аслын. Къуджэмкэ льытэны-
гъэр къэзэлжыгъэу Лэхъу-
сэжэ Зое Мухамодэ ыпхъур,
ильес 20 юныгъэу чылэм
къыдаши, ильес 45-м врачэу
чылэм тоф щишшагъ, районым
исыгъэ нэбгыри 9-у «псауны-
гъэр къэухумэгъэнэм иот-
личник» зыфилорэ щытхуцэлэ
зэрэтигъэхэм ащиш. Джыре
уахтэм АР-м изаслуженэ
врач, къуджэм ицыф гъэ-
шшуагъ. Аш фэдэу улапэхэм
нэбгыри 13 ял, зэкъери пюмэ
хъунэу мэфэкъым щыгъагъ.

Къоджэ мэфэкъым район

администрацием илашэу Ос-
мэн Альберт, Красногвардей-
скэ районымкэ народнэ де-
путатхэм я Совет итхаматэу
Анна Выставкинар, зэклэ рай-
онным ит посуплэхэм ялаш-
хэр къеклонлагъэх.

Къоджэ мэфэкъир пчэдыв-
жым спорт зэнэкъохухэмкэ
рагъэжъагъ. Аш ыуж Мые-
куапэ къыкъыгъэ хъакъэхэм
АР-м и Лышихъэу Къумпыл
Мурат зэрахэтэу, гупчэм, мэ-
шытыйм дэжэ, чыгъхэр щагъэ-
тысхъагъэх. АР-м и Лъепкъ
музей илофышэу Тэу Аслын
ахэтэу, Чышэ Заудин язэх-
щакъоу, мыш тхъалъэу ща-
шыгъ, нартхэм ящыуан хэкум
къахъыжынэм, республикэм
зиужкъыжынэмкэ Тхээм ель-
тугъэх.

Чылэдэхэм мэфэкъым яшы-
пкэу зыфагъэхъазырыгъ. Улэ-
пэ къоджэ кой администра-
цием илашэу Гъубжъэко Тимур
зи ылъэклэ къытненахъэп,
цыфхэр тофым хищэнымкэ
гукъэклэ гъэшэгъонхэр къахиль-
хъэштыгъэ: джаущтэу мы ильес-
сыр экологилем зэрэфэгъэ-
хъыгъэм елтыгъэу къэбэ-
ныгъэмкэ чылэдэхэм зэнэ-
къокъутгъэх. Ахэр тофуу аш-
гъэм къэгъэгушлжыгъэнхэ фэ-
яжъэх. Мылькукэ чылэм къы-
деэхэрэм къахэхъо зэлпты,
ахэм ягулыкэ ихъатыркэ са-
быххэри, нэжъ-лужхэри, нэ-
мыкъхэри мэфэкъым щагъэ-
шонхэ альэкъигъ.

Улапэ иурамхэр мы мафэм
шар гъэпщыгъэ дахэхэмкэ
тюрамхэр зэрэкъабзэхэм гу

зэлъыпкагъэу пчэдывжым ты-
къэтэджыжыгъ, зы гъэшэ-
гъон горэ къызэрэтажжэр къэ-
шэгъэоягъэп. Культурэм и Унэ
ылашхъэ сценэ дэгүү щагъэ-
уцугъагъ, аш ыбгъухэмкэ урам
пэгч щыпсэухэу атесхэм къаш-
шыгъэ шхыныгъо зэфэшхъаф-
хэр Іанэхэм атетыгъэх. Ти-
чылэ сурэтышэу Ожъ Муран-
дин ыкъоу Русльян ежъ икъэ-
гъэльэгъон къызэуихыгъ, аш
Улапэ ичыпшэмэ, ицэххэмэ
атыришыкъыгъэхэр хэтигъэх.

Къуаджэм имэфэкъ Мэршэн
Сусанэрэ Александр Илюхи-
нимрэ зэрашагъ. Къоджэ коим
илашэу Гъубжъэко Тимур зэ-
къэми дахэу къафэгушуагъ,
Улапэ ихъишэ къызэхэхъа-
гъэхэр къэклэу щигъэгъозагъэх.

Улапэ Банэкъохаблэ къи-
къыжы, Лэбэ ыушю къызы-
къожыгъэм ильеси 156-рэ тэ-
къыгъ, ау мы лъэгапшэ къы-
дэкъуай зыттысигъэр ильеси
150-рэ хъугъэ, ари чылэм
ыныбжъэу къальтигъэрэри.

АР-м и Лышихъэу Къумпыл
Мурат гүшүэл фагъэшшошагъ
пстэуми алеу, ау адыгэ шэн-
хабзэм тетэу зеклигъэ, «И-
зын къысэшшутымэ, нахы-
жым гүшүэл естышт», —
ыули, Тхакъууши Аслын апе
къэгүшүэгъагъ. Аслын Кытэ-
ыкъом тигъэгушуагъ, зериха-
бзэу, сэмэркэур къебакъэу
хъугъэ-шэгъэ гъэшэгъонхэм
ягугуу къышыгъ, мэфэкъымкэ
къытфэгушуагъ,

Лышихъэу Къумпыл Мурат
гүшүэл лъягъэкъотагъ. Анахъэу
ипсалэе къыхигъэшшыгъэр чы-
лэдэхэм псауныгъэ яэу, яоф-
хэр дахэу къэклэхэу, шум фэ-
конхэм зэрэшшугъырэри ари.
Тиурамхэр зэрэкъабзэхэм гу

— 287-р — хэ-
кодагъэх. Къоджэ гузэгум нэ-
пээпль саугъэт ит, аш тетхагъ
ахэм ацэхэр.
Улапэ джырэ
льэхъан унэгъо
436-мэ къагъэ-
псы. Унэгъуа-
къэхэр бэу къы-
дэдаджэх, ау
дэсных унэгъо
дахэхэу, зэ-
шхъэгъусэхэу
ильесыбэ зэдэ-
зыгъэшагъэхэр.
Сценэм кыра-
гъэблэгъагъэх,
афэгушуагъэх,
къалэжыгъэ
усэр афашигъ,
агуки клахэу
Симболэт Шы-
ханджэрье ре
ишишхъэгъусэу
Любэрэ. Мых-
эм сабын б
зэдаплу, джы
ахэм къакъэ-
хъуэгъэ нэ-
бгырэ 14-м къа-
льфыжыгъэ
цикълоу нэбгы-

ре 11 зэдаплу.

Анахъ унэгъокэ баев цыфы-
шхъэкъэлэ чылэм дэсэу Кызы-
дымрымыши Русланэр Аидэрэ сце-
нэм кыдашгъэхъэх. Мыхэм сабын
5 зэдаплу, анахъжымы
ильеси 7 ыныбжъ, джыри хахъо
яланэу ежэх. Къоджэ коим ила-
шэу Гъубжъэко Тимур афэг-
ушуагъ, шүхъафтынхэр аритыгъэх.

Мэфэкъир къашъом, орэ-
дым лъягъэкъотагъ. Аш хэлэ-
жагъэхэх къоджэ къэшъокто
ансамблэм хэтхэр, орэдир зи-
къээс ныбжыкъэхъэр.

Ioшагъэ зиэлэ къоджэдэс-
хэр, къэлэпхэр, къэлэеяджэ-
хэр, къэбзэнгъэхэр зикласхэр,
медицинэ тофышэхэр, іспэчы-
сэхэр зышхъэхэр мэфэкъым
щагъэшшагъэх, шүхъафтынхэр,
щытхуу тхыльхэр аратыгъэх.
Псауныгъэлэ, гушуагъокэ зэ-
фэгушшожыгъэх.

ПШЫКЪЭНЭ Май.

Улап.

Щыкъэ шапхъэхэмрэ яфитыныгъэхэмрэ афагъэнэосагъэх

требнадзорым и Гъэлорышла-
пэ иофишэхэр. Обществэм
щэфэкъэ амалхэр 16+ къэхъан-
хэм зэдэпылых.

Тхыльеджаплэ ибиблиограф
шхъяаэу Н. М. Ахагъом къы-
зэриуагъэмкэ, зэлукъэгъум хэ-

лэжъэрэ пстэумэ апаекэ тхыль
къэгъэлэгъонэу «Сила потре-
бителя — в знании» зыфилор-
эр агъэхъазырыгъ. Аш тхыль-
хэр, гъэзэт, журнал тхыльэ-
хэр, унэшю зэфэшхъафхэм
ягылгъэхэу цыфхэм къа-

шхъэпэштхэр бэу хэлъых.
Зэхэсигъом иофишэн хэлэ-
жагъэх АР-мкэ Роспотребна-
дзорым и Гъэлорышланэ цыф-
хэм яфитыныгъэхэр къэхъу-
мэгъэнхэмкэ иотдел илашэу
Р. Къэрданэр ыкъи АР-м къэ-
бзэнгъэмрэ эпидемиологи-
мэрэлэ и Гупчэ исанврачэу
З. Шъэожъыр.

Улапэ джырэ шыкъэм тетэу
зэхэсигъор къуагъэх.

(Тикорр.).

Сурэтхэр зэхэсигъом щы-
тырахыгъэх.

АР-м и Лъепкъ тхыльеджаплэ техническэ ыкъи
экономическэ литературэмкэ иотдел щэфэн-гъэ-
федэн тофхэмкэ и Гупчэ зыщызэхашагъэр ильеси
8 хъугъэ.

Аш елтыгъэу, отделым ио-
фишэхэм бэрэ тофхъабзэхэр
щэфакъохэм 16+ зыфыгъэх
хэмэ ашоигъуо зэхашэх. Ахэм
анахъуо къарагъэблагъэхэрээр
Мыекуопэ къэралыгъо техно-

логически университетым эко-
номикэмрэ сервисынмэрэ
ифакультет истудентхэр арих.
Джащ фэдэу зэхэсигъохэм
язэхэшэн-гъэзеклонкэ 16+ зыфыгъу
къафхъу АР-мкэ Роспо-

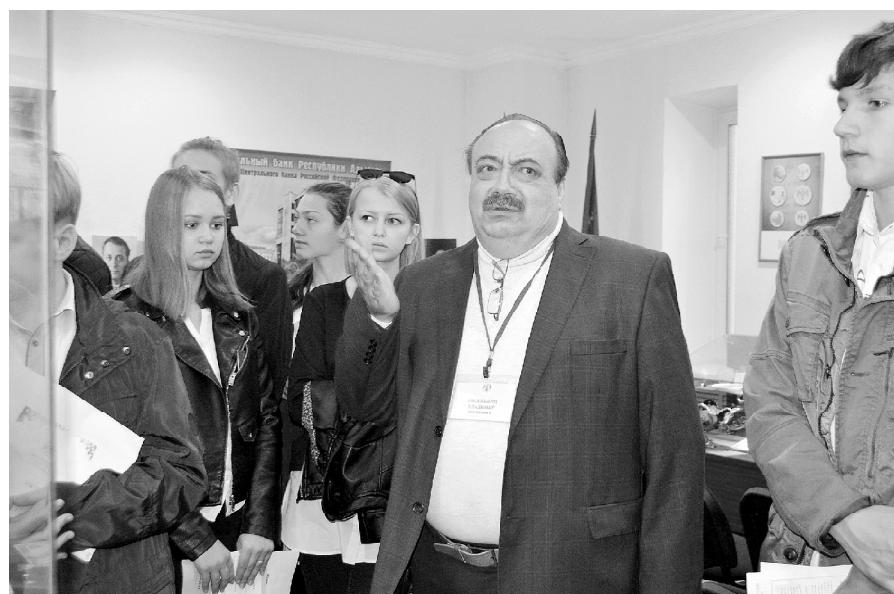
Ахъщакӏэхэр къежьагъэх

Чыркыгъум и 14-м Урысые Федерацием и Гупчэ банк и Кыблэ гъэорышлэпэ шъхьаэ и Лъэпкъ банк АР-мкэ и Отделение «пчээ зэлухыгъэхэм» я Мафэ щыкӏуагъ. Мы юфтхьабзэр Урысыем ибанк ятлонэрэу зэхещэ ыкӏи зэрэкъэралыгъоу ар щыреклокыгъ.

Лъэпкъ банкым экскурсиен щылашьем пешорыгъашьэу зыхэзтихъэгъэ пстэуми хэфэнхэ амал ялагъ. Мы мафэм банкым

**Р Тамыгъэу ахъщакӏэхэм атыраши-
хыаштхэр къыхынхэм пае 2016-рэ
ильэсэм зэнэкъокъу Ѣылаагъ. Шъолъыр
49-мэ ячыпнэ 76-мэ
ахэдагъэх. Урысые
социологическэ уп-
льэкӀунхэм къызэ-
рагъэлъэгъагъэм-
кэ, а пчагъэм
щыщи 10-р фина-
лым хэхьагъ.**

аныбжыкӏе зэтэфигъэ купи 5 къекӀолагъ — к’элэеджаклохэр, студентхэр, юф зышэ-

шлэнгъэхэм къахеубытэ финанс зэхшыкыныгъэр, цыфхэм яфитыныгъэхэр ыкӏи япшьэрлихэр, тапэкэ пешорыгъэш гухэлхэр зыфашыкынхэр, ахьщэ агъэтилышуныр. Аш дакло карточнэ системэу къежагъэр ику фэдизэу къыз-
иэклагъэхьешууным мэхьанэ ил. Ахьщэ нэпцхэр къаэкӏэмыхъян-

бзыуцыф тхъэпэ йужью поли-
мерыип зэгъэшшуагъэм ар хэ-
шыкыгъ, мылажьэу бэрэ къы-
рахьакын альэкьыт. Сомэ мини 2 зэрйт ахъщэм ышю ошъюгом фэдэу
шхонтэ дах. Ыгутэ пыгъэхүнэу «Русский» зыфилорем тель лъэмьджышком исурэт
тешьхагъ, ыкӏыбкэ Амур

щылагъ. Шъолъыр 49-
мэ ячыпнэ 76-мэ ах-
дагъэх. Урысые со-
циологическэ упль-
экӀунхэм къызэрагъэ-
лъэгъуагъэмкэ, а
пчагъэм щыщи 10-р
финалым хэхьагъ.
Зэнэкъокъум иаужырэ
едзыгъоу зэрэкъэралыгъоу Ѣылаагъэм
теклонигъэ къызэхь-
дэзыхыгъэхэр Кыокынэ
Чыгъэм ыкӏи Сева-
стополь ятамыгъэхэр
арых.

Ахъщакӏэхэр тъэг-
тунхэу мыхьугъэми,
Урысыем футболыкэ
и Дунэе чемпионат
фэгъэхыгъэу гыуч
сомэ 25-рэу къыдагъэ-
кыгъэр ыкӏи Кавказ заом фэгъэхыгъэ гыуч соми 5-р, Кырым
фэгъэхыгъэ соми 100-р
тинэрилъэгъэхэр, нэпээпль
шухъафтынэу журналистхэм

Анахь къахэшьгъэ ныбжыкӏе-
хэм щытху тхылхэр афагъэ-
шьошагъэх. Ахэм ашыщхэм
гүшүэгъу тафэхугъ, анахьэу
агу рихыгъэр, шуагъэу зэл-
кэгъум хахыгъэр къядгъэлтагъ.

**Е. АСПИДОВАР, я 9-рэ
классым щеджэ:**

— Алэрэп мы банкым щыкӏорэ юфтхьабзэм сывэрэхэлжээрэд ыкӏи сыйкэгъожырэп сыйкызэрэкъягъэмкэ. Бэ къэ-
барыкӏе, гъэшлэгъонэу ахьщ-
хэм афэгъэхыгъэу Ѣызэхэс-
хыгъэр. Мы банкым ыцэ ад-
рэхэм афэдэу бэрэ зэхэтхэу
щытагъэп нахь мышэми, кла-
чэу, амалэу, мэхьанэу илэхэр
къэтшагъэх. Джаш фэд, кре-
дитнэ картэхэм афэгъэхыгъэу
зэфэхьыссыж гъэнэфагъэхэр
сыйнхэе слээкыгъе.

**М. СТЕМПЕЛЬ, я 9-рэ клас-
сым ис:**

— Непэрэ экскурсиер гъэ-
шэгъоныгъ. Тыкъакло къэс кэу,
тыгу кынэжькуу журналистхэм

**Р Ахэр джыри Адыгэим къихыагъэхэм,
Владивосток ыкӏи Кырым апэ зэр-
атыгъэхэр. Мы ильэсэм итыгъэгъээ
мазэ ахъщакӏэхэр тиреспубликэ къы-
ллыгъинхэу ежэх.**

къаратыгъэх. Мы ахъщэхэри
сатыум щыпльэгъухэрэп, сыда
помэ юбилейнкэе маклох, бэл
къыдагъэкыгъэр. Ахьщэ угто-
нир зикласхэм зылэклагъэ-
хыагъэхэу агъэфедэхэрэп.

Лъэпкъ банкым и Отделение мы мафэм зэхицгээ эк-
скурсиен къекӀолагъэхэм опера-
ционнэ залыр, музеир къа-
рагъэпплихъагъэр. Юфтхьабзэр
мэклофэ Урысыем и Банк та-
рихъ гыгы къыхьэу къыкүгъэр,
финанс шлэнгъэм ильэнхэу

бэ. Тарихъ гыгы банкым къы-
күгъэм, ахъщэжьэу ыпкэе
щылашьхэм, джы кэу къежа-
хэм язэгъэшнхэм лъэшэу
сигуалуу сядэлгээ. Сэ шийхэкэе
шуагъэу хэсхыгъэхэм ашыц
унэгъо мылькур акылыгъэ
хэльэу зэрэбгъэфедэшт шыкӏэр,
ахьщэр зэрэбгъэтилыштыр
ыкӏи джырэ шапхъэхуу кре-
дитнэ картэхэм зэрэбгъэорышэ-
хтхэр.

Урысые Федерацием и Гупчэ
банк и Кыблэ гъэорышлэпэ

хэрэр ыкӏи пенсионерхэр.

Лъэпкъ банкым игъэоры-
шлакло игуадзэу Сергей Са-
мойленкэм пэублэ пасальэу
къышыгъэм къызэрэшига-
гъэмкэ, мы учреждениер гъэ-
орышлэклошоу Ѣыт. Коммер-
ческэ банкхэм ямызакью,
страховой компаниехэм, лом-
бардхэм, кредитнэ кооператив-
хэм, финанс организации
цикӏухэм алъэплээ.

— Урысыем и Банк ыкӏи
тэтии Отделение япшьэриль
шхьаэхэм ашыщ, — къелуатэ
Сергей Самойленкэм, — къэ-
ралыгъом Ѣыпсэухэрэм финан-
схэм алъэнхыкӏе шлэнгъээ
алэклэльым зыкъегъээтигъэнээр.

хэмкэ ар къызфагъэфедэмэ,
нахь Ѣынэгъончьэшт.

Банкым иофишлэхэр нэмыкӏе
юфтхэм къатегущыагъэх. Ахэр
анахьэу зыфэгъэхыгъагъэхэр
ахъщакӏэхэу сомэ 200 ыкӏи
сомэ мини 2 зэрйтхэу Уры-
сыем къыщыдагъэкыгъэхэр
ары. Ахэр джыри Адыгэим
къихыагъэхэм, Владивосток
ыкӏи Кырым апэ зэратыгъэ-
хэр. Мы ильэсэм итыгъэгъээ

хэхэхэм къомитэгээ «Вос-
точный» зыфилорэр тет. Со-
мэм итамыгъэ ахъщакӏэхэм
ячыпнэ зэфэшхыафхэм къашы-
хэх — ухуумэн кэлэсжэкьеу
пхырышыгъэм ыкӏи хэшьхъэгъэ-
сурэт цыкӏухэм. Пчагъэу ыкӏи
харьыгъэу атетхагъэхэр дээу
зыльэгъухэрэм апае инэу хэ-

утыгъэх, ыапекӏе утэлабэмэ,
къыхээтигъыгъэх. УФ-м игерб
түми атешыхагъ. Ахъщэм
ялъэнхыкӏо шхьаэ QR-код
хэшьхъагъ. Къепхакынхэкэ
иэрифэгъух, зэрээрэтихэм
ишуагъэкэ ахъщалъэм чыпнэ
макӏе Ѣаубытш.

Тамыгъэу ахъщакӏэхэм атыра-
шыхьащхэр къыхахынхэм пае
2016-рэ ильэсэм зэнэкъокъу

шхьаэхэр къафалотагъэх. Фин-
ансхэм афэгъэхыгъэ къэба-
рыкӏэхэр зэрйтхэгэе тхылхы-
жыхэхэр нэбгырэ пэпчэ
ратыгъ.

Гимназиу N 22-м къыра-
щыгъэ к’элэеджаклохэм бан-
кыр къызаплыхъэм ылж вик-
торинэ афызэхашаа. Юфтхьаб-
зэм Ѣызэхахыгъэ къэбархэм,
тарихъим ар афэгъэхыгъагъ.

шхьаэ и Лъэпкъ банк АР-мкэ
и Отделение ичъэхэр цыфхэм
апае сыйгыу зэрээхуагъэхэр
ащ иофишлэхэм республикэм
цикӏухэрэм алъагъэлэс
ашоигъу. Финанс бэдзэрим
игъэорышлэклошоу нахь благьэу
нэлүасэ фашыхэм ашоигъуу
цифхэр рагъэблагъэх.

ЭШЫНЭ Сусан.

Аш елъытыгъэр макӏэп —
цифхэр дэгьоу Ѣылэнхэмкэ
языт зыфэдэштыр. Финанс

гъэхэм ясаугъэт, ыкӏыбкэ
«Херсонес Таврический» зы-
филорэм итеплэ тешьхагъэх.

ШЭЖЬ ТХЫЛЪЫМ ИЛЬЭТЕГЪЭУЦУ

ШЭНЫГЪЭШХОХЭР

ІЭКІЛЪЫГЪЭХ

Чъэпьюгъум и 17-м АКЬУ-м и ШЭНЫГЪЭТХЫЛЬЕДЖАПІЭУ Д. ІШХҮЭМАФЭМ ыцэ зыхырэм Татьяна Хлынинам ишІэжь фэгъэхыгъэ тхылъ лъэтегъэуцо Ѣшлагъ.

Ар зигукъекыр ыкы зэхэзыщагъээр шэныгъэхэмкэ Урысые академиим и Къыблэ шэныгъэ гупчэ социальнээкономическе ыкы гуманитар уштыхнхэмкэ и Институтре АР-м гуманитар уштыхнхэмкэ институтзу Т. Кірашэм ыцэ зыхырэм тарихымкэ иотделрэ.

Шэжь тхылъеу «**Татьяна Павловна Хлынина. In Memoriam: сборник статей и материалов**» зифилорэр Ростовна-Дону 2017-рэ ильэсым пчагъэмкэ 250-рэ хьоу къышидэкыгъ. Ежь бзыльфыгъэм, Татьянэ, фэгъэхыгъэу къеплон хъумэ, шэныгъэхэм лъешэу зыфащэу, еджэнэр ыкы ренэу юф зыдишІэжыныр икесагъэх. Хэгъэгум итарих уштагъэ икыиотыкын-къэгъэнэфэнкэ Т. П. Хлынинам ежь ильэгъо-гупшигъисэхызинир фызэшокыгъ. Зышмыгъэжыр ильэрэ ныкъор мэхуу (узлаем игъонэмсы ышыгъ). Ау шэныгъэ лэжыгъэшо уштагъэ — статьяхэр, тхылъхэр, монографиехэр къыгъэнагъ, ахэр шэныгъэ осэ ин зиэх. Татьяна къызыхуугъэр 2017-м ишцэлэ маэ ильэс 50 хъувье, ежь къымыльэгъужыгъэми, ыцэкэ агъэхъазыри къыдагъэкыгъэ тхылъшхори мы мафэм фагъэшошагъ аш юф дээшишагъэхэм.

Тхылъым ильэтегъэуцо къызыхуугъэ ыкы зерищагъ гуманитар уштыхнхэмкэ Адыгэ республике институтуу Т. Кірашэм ыцэ зыхырэм ишада игуадзэу, тарих шэныгъэхэмкэ докторэр **Пэншы Аскэр**.

Непэрэ зэхахъэр тиниститут иофишлагъэу, наукэр зикэсагъэу, шэныгъэ куу дэдэхэр зылеклэхыгъэу Татьяна Хлынинам фэгъэхыгъ. Тыгу къызэркыжырэм, ышлагъэм осэшкоу илэх татегущынэйр, иофишлагъэр, игушысэклагъэр, непэрэ зэхахъэр тарих шэныгъэхэмкэ докторхэр, — къыуагъ.

Юфхъабзэм хвакъэшхохэу, тарих шэныгъэхэмкэ докторхэр, канадатхэр Москва, Краснодар, Ростов къарыкыгъэхэр, Татьянэ янэ, ишхъэгъусэу Е. Ф. Кринко, ипш-игуашэхэр, езыгъэдэжэгъ ыкы юф зыдишІэгъэ шэныгъэлэжэкэлэгъаджэхэу АКЬУ-м, МКЬТУ-м альтхэр, тарихымкэ факультетым щеджэрэ ныбжыкъэхэр зэрхэлажэхэр Аскэр анаэ тыратиргъэдзагъ.

Гущыэр пстэуми ашэу фагъэшошагъ гуманитар уштыхнхэмкэ Адыгэ республике институтын я 90-рэ ильэсэм ипшагъэу, непи отдельим иофишлагъэу, тарих шэныгъэхэм-

жыгъэх. Тиниститут Ѣшпицээжы, гутиныгъэ ин хэльэу юфшишагъ.

Пэншьу Аскэр зэпхыпэ дахэхэр къыфишызэ зэлукіэр лъигъэктогъ, Т. П. Хлынинам хэтрэ цыфки шхъэкафе хэльэу, гузэхыгъэу, гульятэшхо илэу зэрэштыгъэр къыхигъэшыгъ, ежь Аскэр кандидат диссертациер къыгъэшьипкъэхыгъэу къызэклохым, бзыльфыгъэр нэгушо-халэлэу пстэуми ашэу къызэрфэгушлагъэр ыкы тхылъ гэшэгъон нэпэелр къызэрритьгъагъэр къылжыгъигъ игуапэу.

Москва къыкыгъэ хвакъэу, шэныгъэлэжышкоу **Игорь Орловым** гущыэр фиғэшьшагъ.

Цыфыр псаузэ етымы-иуагъэм ыужым бэрэ тифыкэгъожы, къыуагъ аш. — Татьянэ наукэм езэшыщтыгъэп, тэ илэжыгъэ уасэ фэтшырэп, тирэгушко. Тео-тепклигъэ хэлжыгъэп, сидигъуи купкыл лысыен фэягъэ, къыдэхүщтигъэп. Лъэныкъубаекъэ гъэзагъэу шэныгъи, аш фэрикъужырэ гупшигъаски илагъ — юфишлагъохуагъ. Еджэнхэним езэшыщтыгъэп чэчи, мафи. Литературэ зэфэ-

In Memoriam

Татьяна Павловна Хлынина

шэныгъэлэжхэм, юф зыдышагъэхэм, ныбжыкъэу ежь ригъэдженэу хъугъэхэм ядэгъугъ щхэпс Татьяна Хлынинам хэхагъэу аш ылтыгъагъ. Игупшигъэ лэжыгъэ плэуххэр ригъуазэхээ, апэкэ лыкто-тэнхэу, гупшигъэ лэгапэхэм анэснхэу къафэлэгъуагъ.

Адыгэ къэралыгъо университетим тарихымкэ ифакультет идеканэу, тарих шэныгъэхэмкэ докторэр **Пэкэшхо Нурый**, шэныгъэлэжышкоу, къэлэгъаджэхэр **Елена Малышевар**, искусствооведэу **Алла Соколовар**, **Жэдэ Зурет**, **Хъут Людмилэ Танэ** (ежьрагъэджа-

хагъэу къэхуугъагъ, — къылуагъ Разает, ар зынэмсыгъэ темэ горэ — къэзэкъ культуры, нэмыхи лъэпкъ культуры тарихым хэтэп, гузажо-штигъэм фэдагъ зэкэ ышэнэу, етани хэтки шхъэкэфэл-лытэнгъэ дахэ хэлъыгъ. Гухэк, пасэу тхэкыжыгъ, ау Татьянэ тэ тщигъупшэштэп.

Шэныгъэ тхыльеджапіэм иунэшкоу цыфыр чэээрэгьа-фэштигъэп, къэгүшээрэм ичьягъэ зэпүүштигъэп. Пэншьу Аскэр игоу ылтэгъу, гущыэртигъ Татьянэ иныбжэгъу-юфшэгъуагъ, гупшигъиско-тарихълэжхэу, ишхъэгъуасэу **Евгений Кринко**. Къыдэкыгъэ тхыльшкоу Т. Хлынинам ыцэ зытедзагъэм иредакторыр Евгений ары. Мы юфым хэлэжэгъэ пстэумэ «тхашуу-гээпсэу» къариуагъ.

Ежь Татьянэрэ Евгенийирэ ашхъэкэ къызэдагъэшагъээ ильэсхэр зыфэдагъэхэр (еджэгъу-ныбжыкъэгъоу зызэрэшагъэхэм къышегъэжыгъ) къэкэу къыриотыкыгъ. Нэбгыритлум зы пшаша зэдэриял. Ольгэ 1990-рэ ильэсым къэхуугъ, псаумэ, ны-тихэм юф лыгъэктэнки пшэнэп, аш фитир уаххэр ары.

Татьяна Хлынинам икъэхъу-кэ, исабыгъо-къэлэгъу, иныбжыкъэгъу, иеджэклагъэр, ицыфшыклагъэр, иемызэшыж юфшлагълагъэр, гушхо, имурад фэклион къуачлэ зэриагъэр, зэрэцыф дэхагъэр, гушубзыу-гъэр, а зэкэмкэ ухетми пышшээрэхүщтигъэр Е. Ф. Кринко къыриотыкыгъ. Татьянэ ишхъэгъэ гэгэу амал зиэ ныбжыкъэхэр шылпкыагъэ ахэлэурыхонхэм къыфэджагъ.

Тхылъ лъэтегъэуцом хэлэжагъэхэм къызэрауагъуагъ, зэкэ Т. П. Хлынинам иофишлагъэхэр тхылъ зэхэтэу къыдагъэхэм аш дыригъэштагъ, аш паекэ зэхэгүшэгъэ-зэдэлэжээн-зэдэлэним къыкъэлэгъэуагъ, ильэс 5-кэ, псаумэ, мы гухэлъыр агъэцэкэнэм, зэшохыгъэнэм юф дашшэм, тхылъкэ зэхэтхэр Ѣшлагъ.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Сурэтхэр Ѣшынэ Аслын пьэтегъэуцом къышытырихъ-гъэх.

янэ АКЬУ-м щеджээ шэныгъэ конференциихэм, ынэ хурахэм, зэхэгүшэгъэгъуасэу Евгений Кринкорэ Татьянэрэ яеплъ-къэхэмкэ зэдиштэхэу, яцыхэ зытэлъяжыгъэу шэныгъэ ыкы шылэнгъэхэм къыдагъэхэмкээтигу илъышт.

Тарих шэныгъэхэмкэ докторэр **Вадим Телициным** (Москва) псэлъе къэлэ фабэ зэхахъэм къышишыгъ. 1990-рэ ильэсым къышыгъуасэу Татьянэ зэришагъэр, непэрэ лъэтегъэуцом къызэрэгъэблэгъэхэмкэ «тхашуу-гээпсэу» къариуагъ. Зэкэ непэ альэгъугъэу, зэхахъгъэм — къалэу. Мыекъуалэ итеплэгъэ-гэпсэкэ дахи, адыгэ лъэпкыым ишилакы, Танэ зытэдэжагъэ АКЬУ-м зэришагъэхэм, юф зышишагъэ Адыгэ шэныгъэ институтми, езыгъэдэжагъэ

гъэу ыкы юфшлагъуагъуагъ) гущыэр фабэхэмкэ къытегущылагъэх. Гукодыгъхэу зэрэшымытагъэр, зыфырикъуажыгъэу сыйдымки зэрэгээпсэгъяжыгъэр, шэныгъэшхохэр лъэлэгъэхэм къышегъэжыгъ. Ренэу гупшигъасэм зэрэхэгъэгъэр, хэутыгъэ тхыгъэ бэдэдэ зэриагъэр (ильэсым 26-рэ, аужыре ильэсхэр ашэхэгъэхэмкэ зэдэлэжээн-зэдэлэним къыкъэлэгъэуагъ, ильгээгүшэгъэхэр Татьянэ ишхъэгъэ гэгэу амал зиэ ныбжыкъэхэр шылпкыагъэ ахэлэурыхонхэм къыфэджагъ).

Татьяна Хлынинам ильэс 15 ѡш-цыпэм юф зышишагъэр гуманитар уштыхнхэмкэ Адыгэ республике институтыр ары. Аш тарихымкэ иотдел ишада, тарих шэныгъэхэмкэ докторэр **Ацумыж Казбек** къэгүшагъэр. Хлынинам анах-

ЛЪЭПКЬ ИСКУССТВЭМКІЭ ТИЗЭНЭКЪОКЪУХЭР

Тиорэд зеэты, къашъуакъор мэуджы

Лъэпкь искуствэм фэгъэхыгъе фестиваль-зэнэ-къокъоу «Дышъе танджыр» ятфэнэрэу Тэхъутэмъяа щыкъуагъ. Районым иадминистраие, күлтурэмкіэ гъэйорышаплэр къещакло зыфеху-гъэхэ зэхахъэм ансамблэ 60, нэбгырэ 500 фэдиз, хэлэжъагъэх.

Орэдьохэр, къашъуакъохэр, музыкальнэ ӏэмэ-псымэхэмкіэ мэкъамэхэр къезыгъаохэрэр, ӏорыуатэхэм апшагъэхэр зэ-нэкъокъуагъэх.

Кэлэццыуухэмрэ ныбжыкіэхэмрэ искуствэм ясэннаущыгъэ къышагъээльгэньонмкіэ Тэхъутэмъяа гупчэ афэхугъ. Районым иадминистраие мыльку, зэхэшэн ӏоффэмкіэ ялэпьиэгъу.

Шүхъафтынхэр зыфагъэшъо- шагъэхэр

Аныбжхэм яллытыгъэу купхэм ахэтхэу зэнэкъокъуагъэхэм ухазырынгъэ дэгүү къагъэлэгъуагъ. Шүхъафтын шүхъаэу Тэхъутэмъяою районым иадминистраие илаш ѿцілкіэ агъэ-нэфагъэр зыфагъэшъошагъэр зыгъесаплэу «Кавказым» икъешюокло лъэпкь ансамблэу «Нарты» ары. Пчэнышуаехэу Заремэрэ Замирэрэ «Кавказым» илашхэ. «Нарты» ихудожественэ пащэр Тутарыщэ Султлан. Купым Яблоновскэ ӏофт щешэ.

Шэхэкій къикыгъэ ныбжыкіэ купэу «Шапсыгъе нартхэр» зыфи-орэм, пащэр Лые Артур, текло-ныгъэр къидихыгъ. Мьеекуапэ икъешюокло ансамблэу «Абрекхэм» алэрэ чылпэр купым къи-шихыгъ. Лъэпкь пшъэшшэ къэшюокло ансамблэу «Адыгэхэм» алэрэ чылпэр ахыгъ. Пшъашъэхэм Тэхъутэмъяою районым зы-шагъасэ, художественэ пащэр Кэлмрыго Азэмэт.

Къашъуакъохэм адигэ шуа-шэм идэхагъэ, шэн-хабзэхэр зэрэзепханхэ фаер къагъэлэгъуагъ, ялэпэсэнгъэ зэрэхагъа-хөрөр осэшхэм къыхагъэшыгъ.

Усэхэм къяджагъэхэм зэнэ-къокъур къагъебаигъ. Алэлэ Асыет, Тэхъутэмъяою район, Набэкою Артур, Адыгэ Республика мэхэмкіэ иколледж иеджаклы, Хъут Алый, Адыгэхъаал, алэрэ чылпэхэр къыдахыгъэх.

Орэдьохэр тагъэгушуагъ. Тэхъутэмъяою районым щыщэу Шэхэнэ Миланэ «Си Къэсэир» къыиуагъ, алэрэ чылпэр къы-шихыгъ. Лъэпкь орэдым икъеонкіэ

ар къахэшыгъ. Адыгэ Республика мэхэмкіэ икъе-цыкыу еджаплэу Лъэцэрыкъо Кимэ ѿціл зыхырэм ӏорыуатэхэмкіэ икъутамэ икъелэгъаджэу Гъукэ Замудин зэрильтиэрэмкіэ, фестивалым пүнүгъэ мэхъанэу илэм хэвшыкіэу зыкыиэтигъ. Хъаклэцыкыу Майе орэдэу «Къыс-фэгъэгъум» ригъэдэгъэх, купым алэрэ чылпэр къыцидихыгъ, ар Тэхъутэмъяою районым щыщ.

Искуствэмкіэ Республика мэхэмкіэ икъе-цыкыу еджаплэ зыцзызыгъа-сэхэрэр къахэшыгъэх. Сихъу Джэнэт орэдир къызелом, Лыбызу Шан, Хъаджымэ Самирэ, Мамый Эльзэ къидежыуагъэх. Зэнэкъокъур лъагъэкъутээ, Хъаджымэ Самирэ шыкіепщиинэмкіэ орэдышюхэр къыригъэуагъэх. Лыбызуу Джанти пхъэкъычхэмкіэ къидежыуагъ, ящэнэрэ хуулагъэх. Лыбызуу Шанрэ Гъою Дамирре якупхэм шыкіепщиинэмкіэ алэрэ чылпэхэр къащыдахыгъэх. Пащэ Гупсэ шыкіепщиинэмкіэ «Хъагъэуджым изэфакы», «Зыгъэлъят» къыригъэуагъэх, Лыбызуу Шан «Аульэ Олэйэй изэфакы» зыфи-орэр, пэсэрэ къашъо мэкъамэхэр ирепертуар хигъэхагъэх. Сихъу

Джэнэт иорэдкъеуакіэ бэмэ агурихыгъ, ятлонэрэ хуулагъэ. Пшынахэм язэнэкъокъу Гъоюо Дамир чанэр хэлэжъагъ, хагъэун-фыкырэ чылпэр къидихыгъ.

Республикэм искуствэмхэмкіэ икъелэццыкыу еджаплэ иансамблэу «Тыжыным» Гъукэ Замудин илаш. Орэдьохэм Чесэбий Тэмарэ ӏофт адешэ. Музыкальнэ ӏэмэ-псымэхэмкіэ орэдышюхэр къырагъалох. Орэдьохэм язэнэкъокъу Шындэгэе күлтурэм и Унэшхуу дэтым щызэхашагъ. Аш ишүаагъэрэз фестивалым ыхыышт ухьтэр нахь макэ хуулагъэ, осэшхэм ялофшэн дэгъо зэхашэн алъекыгъ.

Еплъыкіэхэр

Гъукэ Замудин изэфэхызыжхэм къащыхигъэшыгъе ӏофтэхэм мэхъэнэ хэхыгъэ я. Шыкіепщиинахэм уасэ афэзышыхэрэр лъэхъаным диштэу мэгупшишэх, ялэпэсэнгъэ хэзэгъэхэрэу еджаклохэм къащэхтхуу. Арэу щитми, шыкіепщиинэр нэмыхыкэ лъэпкь музыкальнэ ӏэмэ-псымэхэм къащэгъэшы зыхыкіэ, уасэ афэзышыхэрэм якъыхэхын хэушхъафыгъе зэхэпшэнэр нахь тэрээ. Шыкіепщиинэр пшынэм, гитарэм, фэшхъафхэм зэрэтилэрэр къыдэллэтилээ, орэдышхэр къезыгъалорэм уедэлүүним, къыбуруйлоным афэш шлэнгъэу ишыкыагъэр лаэууххэр зэзэпхырэ гупшишэхэм къахэпхын фае — ар зэкіеми къадэхуурэп.

Пхъэкъычаохэм уасэ афашыгъэп. Ахэр шыхъафэу къыхэгъэшыгъэнхэр нахьышу. Шыкіепщиинаом фэдэу пхъэкъычым фэшэгъэ цыфым илэпэсэнгъэ уасэ фэшыгъошоп, цыф еджагъэхэртишыкыагъэх.

Адыгэ пшынэмкіэ орэдышюхэр къезыгъалорэм япчагъэшыгъе макэ. Лъэпкь ишынэ «Къибгъэпшикъулыкын» фэшлээсэргээшээ, мэкъамэхэм гукэ зафэбгээзэнэр нахь къекуу. Пшынэ лъэпкьыбэ щыл, адигэ пшынэр къазэрахэшырэр зэнэкъокъу ини

къышыгъэлэгъоноир ӏофт шхъаф. Адыгэ пшынэ шыпкъэр икъоу

дгъэлэгъаплэрэп, дгъэфедэрэп, күлтурэмрэ искуствэмрэ яеджапхэм икъоу ачлэлъэп.

Тарихъым къыхэтэгъэшых

Бэрэтерэ Хъабидэйт фэгъэхызыжхуу къызышыхуу гъээ Тэуцожь районым ӏорыуатэхэмкіэ зэлүкэгъуагъэр зэхашхээз ашымэ шлэгъэ ин къытыштэу Гъукэ Замудин елъыте.

Шыкіепщиинау Кыкы Аслъянбэч дунаим цээрэй щыхыгъу. Аш ишылпэгъэ зэхашхэхэр сида зымыуасэхэр?! Хъагъэуджым фэгъэхыгъэ зэнэкъокъухэр Кощхъабэл щызэхашхэмэ, пшынахэм уядэункэ дэгүү. Ижырэ адигэ орэдэр Тэхъутэмъяою, Шэуджэн, нэмыхыкэ районхэм къашалох. Лъэпкьын ишэн-хабзэхэм

ныбжыкіэхэр афэгъэсэгъэнхэмкіэ зэнэкъокъухэр, зэхэхээ гэшэгъэньхэртишыкыагъэх.

Тэхъутэмъяою районым иадминистраие илаш игуадзэу Бэй Сайдэ, күлтурэмкіэ гъэйорышаплэр ишынэ Ацуумыжь Рустам, нэмыхыкэри зэхахъэм къыщыгъуагъэх, фестивалым уасэу фашырэ гызыызэриэтилэрэх хагъэунэфыкыгъ.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Сурэтхэр зэхахъэм къыщыгъуагъэх. Ишынэ лъэпкьыбэ щыл, адигэ пшынэр къазэрахэшырэр зэнэкъокъу ини

**Зэхэзышагъэр
ыкыи къыдэзы-
гъэкъырэ:**

Адыгэ Республикэм лъэпкь ӏоффэмкіэ, Икыиб къэралхэм ашы пэсэрэ тильэпкъэху-хэм адигээ зэлхын-гъэхэмкіэ ыкыи къэбар жыгъэхэм иамалхэмкіэ и Комитет Адресыр: ур. Крестянскэр, 236

**Редакцион
зыдэшылэр:**
385000,
къ. Мьеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэп А4-кіэ заджэхэр тхапхэу зипчагъэкіэ 5-м эмыхъэрэр ары. Сатырхэм азыагу 1,5-рэ дэлтэу, шрифтэр 12-м нахь цыкунэу щытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэлгэгъэжложых.

E-mail:
adyvoice@mail.ru

**Зыщаушыхыты-
гъэр:**

Урсылы Федерацаем хэутын ӏоффэмкіэ, телерадиокъынхэмкіэ ыкыи зэлхы-Иэсикіэ амалхэмкіэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чылпэ гъэйорышаплэр, зэраушыхытыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мьеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэкіемкіи
пчъагъэр**
3855
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2684

Хэутын узьчи-
тэхэнэу щыт ухьтэр
Сыхытыр
18.00
Зыщыхаутыр
уахьтэр
Сыхытыр
18.00

Редактор
шхъафэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъафэр
игуадзэр,
пшъэдэхъыр
зыхъыр
секретары
ипшъэрэхъэр
зыгъэцакхэр
Мэшлээко
С. А.